

Európa környezeti állapota nem jó: a legfőbb kihívást a természetet fenyegető veszélyek és az éghajlatváltozás hatásai jelentik

Az üvegházhatású gázok kibocsátása és a légszennyezés csökkentése terén jelentős előrelépés történt, azonban az európai környezet általános állapota nem jó – különösen igaz ez a természetre, amelyet továbbra is sújt a károsodás, a túlhasználat és a biológiai sokféleség csökkenése. Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) ma közzétett, a környezet állapotáról szóló legátfogóbb jelentése szerint a gyorsuló éghajlatváltozás hatásai is sürgető kihívást jelentenek. A kilátások a legtöbb környezeti tendencia esetében aggodalomra adnak okot, és komoly kockázatot jelentenek Európa gazdasági jólétére, biztonságára és életminőségére.

A jelentés hangsúlyozza, hogy az éghajlatváltozás és a környezetkárosodás közvetlenül veszélyezteti Európa versenyképességét, amely a természeti erőforrásoktól függ. Hozzáteszi, hogy a klímasemlegesség 2050-ig történő elérése a termőföld-, a víz és egyéb erőforrásokkal való jobb és felelősségteljesebb gazdálkodáson is múlik. A természeti erőforrások védelme, az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás, valamint a szennyezés csökkentése erősíteni fogja a természettől függő, alapvető társadalmi funkciók, például az élelmezésbiztonság, az ivóvízellátás és az árvízvédelem ellenállóképességét.

A jelentés sürgeti az Európai Zöld Megállapodás (Green Deal) keretében már elfogadott szakpolitikák és a fenntarthatóságot elősegítő hosszabb távú intézkedések végrehajtásának felgyorsítását. Ezek az intézkedések összhangban állnak az Európai Bizottság versenyképességi iránytűjének az innovációra, dekarbonizációra és biztonságra vonatkozó prioritásaival.

Az európai környezet állapotáról szóló 2025. évi jelentés (<https://www.eea.europa.eu/en/europe-environment-2025/main-report>) a kontinens környezetének, éghajlatának és fenntarthatóságának jelenlegi helyzetéről és kilátásairól szóló legátfogóbb elemzés, amely 38 ország adataira épül. A jelentés kiemeli, hogy az Európai Unió világszinten vezető szerepet tölt be az éghajlatváltozás elleni erőfeszítések terén: csökkenti az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását és a fosszilis tüzelőanyagok használatát, miközben 2005 óta megkétszerezte a megújuló energiaforrások részarányát. Az elmúlt 10-15 évben jelentős előrelépés történt a levegőminőség javítása, valamint a hulladékok újrahasznosítása és az erőforrás-hatékonyság növelése terén is. A fenntarthatóság felé való elmozdulást lehetővé tevő számos tényező – például az innováció, a zöld foglalkoztatás és a fenntartható finanszírozás – tekintetében elért eredmények szintén reményre adnak okot.

Teresa Ribera, a tiszta, igazságos és versenyképes átmenetért felelős ügyvezető alelnök így nyilatkozott: „Ez a jelentés határozottan figyelmeztet arra, hogy Európának tartania kell az irányt, sőt fel kell gyorsítania éghajlat- és környezetvédelmi törekvéseit. A közelmúlt szélsőséges időjárási eseményei mutatják, hogy jólétünk és biztonságunk mennyire törékennyé válik a természet romlása és az éghajlati hatások fokozódása esetén. Éghajlat-politikai céljaink késleltetése vagy elhalasztása csak növelné a költségeket, elmélyítené az egyenlőtlenségeket és gyengítené ellenállóképességünket. A természet védelme nem költség, hanem befektetés a versenyképességbe, az ellenállóképességbe és polgáraink jóllétébe. Ha most fokozzuk a fellépést, akkor egy tisztább, igazságosabb és ellenállóképesebb Európát építhetünk a jövő generációk számára.”

A környezetvédelemért, a vízgazdálkodás ellenállóképességéért és a versenyképes körforgásos gazdaságért felelős biztos, **Jessika Roswall** a következőket mondta: „Bár történt előrelépés, környezetünk állapota egyértelmű felhívás arra, hogy további lépéseket tegyünk a szennyezés csökkentése, a természet helyreállítása és a biológiai sokféleség védelme érdekében. Újra kell gondolnunk a környezet és a gazdaság közötti kapcsolatot, és a természet védelmét befektetésnek, nem pedig költségnek kell tekintenünk. Az egészséges természet az egészséges társadalom, a versenyképes gazdaság és az ellenállóképes világ alapja, ezért az EU továbbra is elkötelezett környezetvédelmi kötelezettségvállalásainak teljesítése mellett.”

Wopke Hoekstra, az éghajlatért, a nettó zéró kibocsátásért és a tiszta növekedésért felelős biztos a következőképpen nyilatkozott: „Ez a jelentés megerősíti, hogy az EU-nak feltétlenül ki kell tartania határozott éghajlatvédelmi törekvései mellett. Európa, mint a leggyorsabban melegező kontinens első kézből tapasztalta meg az éghajlatváltozás pusztító hatását – legutóbb a nyáron pusztító súlyos erdőtüzek formájában. A tétlenség hatalmas költségekkel jár, és az éghajlatváltozás közvetlen veszélyt jelent versenyképességünkre. Gazdaságunk védelme érdekében elengedhetetlen, hogy a kitűzött pályán maradjunk.”

Leena Ylä-Mononen, az EEA ügyvezető igazgatója a következőket mondta: „Nem engedhetjük meg magunknak, hogy csökkentsük éghajlatvédelmi, környezetvédelmi és fenntarthatósági törekvéseinket. A környezet állapotáról szóló jelentésünk, amelyet 38 országgal közösen készítettünk, világosan megfogalmazza a tudományosan megalapozott ismereteket, és rámutat arra, hogy miért kell

cselekednünk. Az Európai Unióban rendelkezünk a szükséges szakpolitikákkal, eszközökkel és ismeretekkel, valamint évtizedes tapasztalatokkal a fenntarthatósági céljaink elérése érdekében folytatott együttműködés terén. Amit ma teszünk az alakítja a jövőnket.”

Összetett kihívások várnak ránk

Az európai szárazföldi, édesvízi és tengeri ökoszisztémákban csökken a biológiai sokféleség a fenntarthatatlan termelési módok és fogyasztási szokások tartós hatása miatt, amely leginkább az élelmiszerrendszerben mutatkozik meg. Ami a jövőt illeti, a jelentés szerint az európai biológiai sokféleség és ökoszisztémák állapotának romlása várhatóan folytatódni fog, és az elfogadott szakpolitikai célkitűzések 2030-ig valószínűleg nem fognak teljesülni.

Hasonlóképpen komoly nyomás nehezedik Európa vízkészleteire is, és Európa lakosságának és területének egyharmadát vízhiány sújtja. A jelentés szerint az egészséges vízi ökoszisztémák fenntartása, a vízgyűjtő területek védelme és a felszín alatti vízkészletek feltöltésének biztosítása elengedhetetlen az európai vízgazdálkodás jövőbeli ellenállóképességének biztosításához.

Ami az éghajlatváltozást illeti, Európa a bolygó leggyorsabban melegedő kontinense. Az éghajlat riasztó ütemben változik, ami veszélyezteti a biztonságot, a lakosság egészségét, az ökoszisztémákat, az infrastruktúrát és a gazdaságot. Az éghajlattal kapcsolatos katasztrófák növekvő gyakorisága és nagyságrendje, valamint annak ismerete, hogy az éghajlat még az EU ambiciózus mérséklési erőfeszítései mellett is tovább fog változni, rávilágít arra, hogy az európai társadalomnak és gazdaságnak sürgősen alkalmazkodnia kell – ugyanakkor biztosítva, hogy senki se maradjon le.

A jelentés szerint ezek a főbb kihívások szükségessé teszik a gazdaság, valamint a természeti környezet, a föld, a víz és a természeti erőforrások közötti kapcsolatok újragondolását. A versenyképes gazdaságot és az európai polgárok magas életminőségét csak az európai természeti környezet helyreállítása révén lehet fenntartani.

Vertikális és horizontális léptékváltás

A jelentés szerint sürgősen szükség van a termelési és fogyasztási rendszerek átalakítására – a gazdaság dekarbonizációjára, a körforgásos gazdaság felé való elmozdulásra, a szennyezés csökkentésére és a természeti erőforrások felelősségteljes kezelésére. Az uniós szakpolitikák, köztük a Zöld Megállapodás egyértelműen kijelölik a fenntarthatóság felé vezető utat.

A jelentés különösen az élőhelyek természetalapú megoldások révén történő helyreállítására irányuló erőfeszítésekre hívja fel a figyelmet, amelyek ellenállóképességet építenek, és segítik az éghajlatváltozás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra irányuló erőfeszítéseket is. Hangsúlyozza továbbá, a kulcsfontosságú gazdasági ágazatok, különösen a közlekedés dekarbonizációjának szükségességét, a mezőgazdaságból származó kibocsátások kezelését. A körforgásosság fokozása csökkentheti Európa függőségét az energia és a kritikus fontosságú nyersanyagok behozatalától. Ezenfelül az európai ipar digitális és zöld átállásába való beruházás révén Európa növelheti a termelékenységét, és a zöld innováció globális vezetőjévé válhat, miközben technológiákat fejleszthet ki a nehe

zen csökkenthető iparágak, például az acél- és a cementipar dekarbonizációja érdekében.

Magyarország elkötelezett a gazdaság szén-dioxid-mentesítése és a lineáris modellről a körforgásos modellre való áttérés mellett. Az elmúlt évtizedekben előrelépés történt a gazdasági fejlődés és a környezeti terhelés szétválasztása terén. Szakpolitikai intézkedéseket hoztunk a környezetbarát közlekedés, az épületek energiahatékonyságának növelése, a megújuló energia felhasználásának növelése, a zöld technológiák terjesztése és a hulladék hasznosítása érdekében.

Az energiaellátás biztonsága és az energiaszuverenitás növelése nemzetbiztonsági kérdéssé vált, így az energiaimporttól való függőség csökkentése az energiapolitika kulcskérdése. Magyarország az energiafüggetlenséget diverzifikációval és a megújuló energiaforrások hasznosításával, valamint az energiafogyasztást csökkentő és a felhasználás hatékonyságát növelő villamosítási intézkedésekkel kívánja elérni, hozzájárulva az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentéséhez és a légszennyezés csökkentésére vonatkozó célok eléréséhez is.

A 2030-ra kitűzött környezetvédelmi és éghajlat-politikai célok elérése érdekében egyes területeken további erőfeszítésekre van szükség, különösen a biológiai sokféleség és a vízkészletek védelme és fenntartható használata, valamint a hulladékmegelőzés terén. Magyarország jelentős természeti értékekkel rendelkezik, amelyek megőrzése érdekében további intézkedésekre van szükség az infrastruktúra-fejlesztés, az ásványkincs-kitermelés, az intenzív ipari fejlesztés és a mezőgazdaság környezeti hatásainak csökkentése érdekében.

Háttér

Az EEA a rendeletnek megfelelően ötévente jelentést tesz közzé a környezet állapotáról. Az „Európa környezete – 2025” az EEA által közzétett hetedik ilyen jelentés 1995 óta. E jelentés megbízható, tudományosan megalapozott információkat közöl arról, hogy miként reagáljunk az előttünk álló hatalmas és összetett kihívásokra, mint az éghajlatváltozás, a biológiai sokféleség csökkenése, valamint a levegő- és a vízszennyezés.

A jelentés az EEA európai környezeti információs és megfigyelőhálózatával (EIONET) szoros együttműködésben készült. A jelentés az EIONET kiterjedt szaktudásából merít, amelyhez az EEA 32 tagországának és hat együttműködő országának vezető környezetvédelmi szakértői és tudományos szakemberei járultak hozzá.

Részletes jelentés Magyarországról (angolul):

<https://www.eea.europa.eu/en/europe-environment-2025/countries/hungary>